

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม อาชีพหลักของคนไทย คือ การทำเกษตรกรรม ผลผลิตต่างๆ ที่ได้มาจึงเป็นเพื่อการบริโภคและการส่งออก ในปัจจุบันการเกษตรมีความแตกต่างจากในอดีตซึ่งมีการปรับเปลี่ยนวิถีการทำเกษตร โดยมีเป้าหมายทางการค้าเป็นสำคัญจึงทำให้ปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตรของไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถือได้ว่าติดอันดับประเทศที่ใช้สารเคมีทางการเกษตรมากที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประเทศไทยมีปริมาณการนำเข้าสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรรวม 147,269.93 ตัน มูลค่ารวม 22,789.23 ล้านบาท โดยมีปริมาณของสารกำจัดวัชพืช (Herbicide) สูงสุดถึง 117,645.36 ตัน รองลงมา ได้แก่ สารกำจัดแมลง (Insecticide) ปริมาณ 13,910.54 ตัน และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) ปริมาณ 10,988.22 ตัน การใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เพื่อสนองตอบการพัฒนาที่มุ่งแต่แสวงหาผลประโยชน์ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม หากมีการใช้อย่างไม่ถูกต้องและไม่มีการป้องกันอันตรายจากการใช้ ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ใช้โดยตรงจากการใช้ ดังข้อมูลเฝ้าระวังโรคจากสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม (2558) รายงานถึงข้อมูลการเจ็บป่วยเจ็บป่วยด้วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชซึ่งมีอัตราสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีอัตราผู้ป่วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเท่ากับ 12.25 ต่อประชากร 100,000 คน และกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายจากสารเคมีมากที่สุดก็เป็นเกษตรกรในกลุ่มอาชีพผู้ปลูกพืชไร่และพืชผัก ร้อยละ 36.02 จากผู้ป่วยทั้งหมด สำหรับปัญหาสารเคมีตกค้างในร่างกาย เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของจังหวัด เลยอันดับ 9 ใน 10 อันดับแรกของปัญหาสาธารณสุข ซึ่งมีการสุ่มตรวจเลือดประชาชนตามโครงการเกษตรปลอดโรค ผู้บริโภค ปลอดภัย ปี พ.ศ. 2556 ประชาชนรับการตรวจ 1,535 คน มีภาวะเสี่ยง 994 คน คิดเป็นร้อยละ 64.74 อยู่ในระดับเสี่ยง ร้อยละ 35.57 และในระดับไม่ปลอดภัย ร้อยละ 29.191 จากการตรวจเลือดเกษตรกรกว่า 500 ราย ก่อนการฝึกอบรมในโครงการส่งเสริม การปลูกพืชผักปลอดสารพิษตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร ปี พ.ศ. 2555 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย พบว่าเกษตรกรมีสารเคมีปนเปื้อนจำพวกสารกลุ่มออร์แกโนฟอสเฟต (Organophosphate) และคาร์บาเมต (Carbamate) ในเลือดอยู่ในระดับที่ไม่ ปลอดภัยถึงร้อยละ 58.20 มีความเสี่ยง ร้อยละ 27.50 ของผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด แต่เกษตรกรมีผลตรวจเลือดปกติร้อยละ 7.70 และปลอดภัยร้อยละ 6.60 เท่านั้น ซึ่งสารเคมีทั้ง 2 กลุ่มนี้จะพบได้ในสารกำจัดวัชพืชและสารกำจัดเชื้อรา (สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเลย, 2556; สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2557) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการลดใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลท่าศาลา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ให้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกวิธีและมีความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลท่าศาลา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

เกษตรกรที่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตำบลท่าศาลา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ โดยผลการศึกษาจะได้รายงานฉบับสมบูรณ์ และบทความวิจัย/บทความวิชาการ 1 เรื่อง
2. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของ ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกร ตำบลท่าศาลา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานและเบื้องต้นต่อไป